

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Nordström Karl Mikael Hansson	Telia Tunnistus	02.12.2024 13:12:38 UTC+02:00



Tämä dokumentti on sähköisesti allekirjoitettu

Sisällys: - Kansilehti (1 sivu)
- Alkuperäinen dokumentti (8 sivua)

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Viite EPOELY/2588/2022

Metsähallituksen lausunto Ooperin tuulivoimahankkeen Natura-arvioinnista koskien Pelman metsän Natura 2000 -aluetta

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus on kuuluttanut Seinäjoen kuntaan sijoittuvan Ooperin tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus). Hankkeessa toteutetaan lisäksi tuulivoimapuiston edellyttämä sähkönsiirto. Hankkeesta vastaa Ilmatar Ooperi Oy. Osana YVA-menettelyä hankkeen vaikutuksista Pelman metsän Natura 2000 -alueeseen (SAC FI0800153) on laadittu luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi. Natura-alue sijaitsee lähes kokonaan hankealueen sisällä ja on Metsähallituksen hallinnassa. Natura-arvioinnin on laatinut Sweco Oy 16.7.2024.

Metsähallitus lausuu hankkeesta luonnonsuojelulain 35.2 §:n mukaisena Natura 2000 -alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena. Tässä Natura-lausunnossa Metsähallitus lausuu Natura-alueen suojelun perusteena olevien luontotyyppien ja lajin osalta.

Hankekuvaus Natura-arvioinnin mukaan

Ooperin tuulivoimapuisto koostuu yhteensä enintään 24 tuulivoimalasta perustuksineen, tuulivoimaloiden välisistä huoltoteistä, tuulivoimaloiden välisistä keskijännitekaapeleista (20–25 kV maakaapeli) sekä hankealueelle sijoitettavasta sähköasemasta, johon maakaapelit johdetaan. Sieltä sähkö johdetaan edelleen ilmajohtoina tuulivoimapuiston ulkopuolelle sähköverkon liityntäasemalle. Puiston sisäiset maakaapelit on suunniteltu toteutettavan ensisijaisesti teiden yhteyteen kaapeliojaan.

Tuulivoimapuiston aluetta ei lähtökohtaisesti aidata ja rakenteista ainoastaan sähköaseman alue aidataan. Tuulivoimapuiston alue on käytettävissä lähes samalla tavalla kuin ennen tuulivoimapuiston rakentamista, esim. retkeilyyn ja metsätalouteen, lukuun ottamatta voimalakenttiä nostoalueineen, sähköaseman aluetta sekä tieverkostoa.

Ooperin ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä (YVA) tutkitaan seuraavia vaihtoehtoja (VE):

- VE0: Hanketta ei toteuteta

- VE1: Toteutetaan 24 voimalan hanke
- VE2: Toteutetaan 15 voimalan hanke

Hankealueen ulkopuolinen sähkönsiirto on suunniteltu toteutettavaksi 110 kV tai 400 kV ilmajohtona, riippuen toteutuvan hankkeen koosta. Kaikki sähkönsiirron vaihtoehdot (A, B ja C) kulkevat Ilmajoen kunnan läpi ja liittymispiste on Seinäjoen Ahonkylän sähköasemalla. Kaikki sähkönsiirron vaihtoehdot sijaitsevat varsinaisen Ooperin hankealueen ulkopuolella ja lähimmästä vaihtoehdosta (C) on matkaa Pelman metsän Natura-alueelle lähes neljä kilometriä. Siten voidaan todeta, että puiston ulkoiset sähkönsiirron vaihtoehdot eivät vaikuta Natura-alueisiin, ja Pelman metsää koskeva arviointi käsittelee ensisijaisesti varsinaista tuulivoimapuistohanketta, johon sisältyvät kahden eri vaihtoehdon (VE1 ja VE2) mukaisesti voimat, puiston sisäiset tiet sekä voimaloiden välinen kaapelointi.

Vaihtoehdossa VE1 lähin voimala olisi 300 metrin päässä ja vaihtoehdossa VE2 noin 500 metrin päässä Pelman metsän Natura-alueesta.

Aineisto, menetelmät ja epävarmuustekijät

Ooperin tuulivoimapuiston YVA-menettelyä varten on tehty luontoselvityksiä. Näistä hankealueen sisälle rajautuvalle Natura-alueen osalle sijoittuvat kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, pesimälinnustoselvitys ja liito-oravaselvitys.

Luontoselvitysten lisäksi Natura-arvioinnin aineistona ovat olleet mm.:

- Natura-alueen Natura-tietolomake (virallinen, ei-julkinen), Natura-tietolomakkeen tiivistelmä (virallinen, ei-julkinen) ja NATA-raportti.
- Tiedot hankkeen ja sen vaatimien rakenteiden sijainnista sekä toteutuksesta.
- Uhanalaisten ja direktiivilajien esiintymistiedot (Suomen lajitietokeskus, 2023).
- Valtion luonnonsuojelualueiden biotooppien avoin paikkatietoaineisto (Metsähallitus, 2023): suojeluperusteena olevat luontodirektiivin luontotyytit.

Lisäksi arvioinnissa on käytetty avoimesti saatavilla olevia kartta-aineistoja kuten maastokarttoja, ortokuvia, tietoa puuston ikä- ja kasvupaikkatyypeistä sekä puuston biomassasta.

Hankkeen tietoja ja tietoa lajistosta ja luontotyypeistä on tarkasteltu rinnakkain ja subjektiivisesti arvioitu, voiko merkittävää heikennystä syntyä.

Vaikutusmekanismit

- Luontotyytit muuttuvat suoran maankäytön kautta.
- Luontotyytit muuttuvat välillisten vaikutusten kautta valaistus- ja kosteusolojen muuttuessa.

- Luontotyytit muuttuvat työkoneista onnettomuus- ja häiriötilanteissa ympäristöön valuneiden öljyjen vaikutuksesta.
- Luontotyytit muuttuvat rakennusaikaisen hulevesien mukana vesistöön kulkeutuvan kiintoainekuormituksen vaikutuksesta.
- Eläimet häiriintyvät rakennustöiden aikaisesta häiriöstä, kuten melusta ja ihmisen ja koneiden läsnäolosta. Häiriintymisetäisyys riippuu lajityypillisistä ominaisuuksista ja alueen roolista lajille.
- Luontotyytin ja kasvillisuuden muuttuessa lajien elinympäristö, kuten pesäpaikka tai ravinnonhankkimisalue voi muuttua epäsuotuisaksi tai tuhoutua.

Pelman metsän Natura 2000 -alue (SAC FI0800153)

Alue on perustettu ympäristöministeriön asetuksella erityisten suojelutoimien alueeksi (SAC). Alueesta on tarkoitus muodostaa lakisääteinen luonnonsuojelualue, jolloin siellä pätevät luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset rauhoitusmääräykset.

Natura-alue Pelman metsä koostuu luontotyypeiltään boreaalisesta luonnonmetsästä, jota on valtaosa alueesta, sekä puustoisesta suosta. Molempien luontotyyppien edustavuus on luokiteltu Natura-tietolomakkeen mukaan merkittäväksi. Puusto on varttunutta ja ikääntyvää havupuusekametsää, jossa on soistuneita notkelmia. Alueesta 90 % on havupuumetsää ja loput soita sekä rantakasvillisuutta. Havupuumetsä on enimmäkseen kuusivaltaista sekametsää, korkeimmilla kohdin mäntyvaltaista. lältä puusto on varttunutta ja ikääntyvää. Länsiosassa esiintyy paikoin runsaasti haapaa ja koivua osana sekametsää sekä eri-ikäistä ja -kokoista maapuuta paikoin näkyvästi. Notkelmapaikat ovat laajalti soistuneita. Alueen halki kulkee etelästä pohjoiseen laskeva kaivettu puro, jonka varrella on luhtaista nevakorpea sekä yläosassa pienialaisesti rehevää saniaiskorpea.

Pelman metsän Natura-alueen suojeluperusteena on kaksi luontodirektiivin luontotyyppiä: boreaaliset luonnonmetsät ja puustoiset suot sekä yksi luontodirektiivin II laji – liito-orava.

Hankkeen vaikutukset luontotyypeihin Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnin mukaan hankkeella ei ole suoria vaikutuksia suojelun perusteena oleviin luontotyypeihin, koska tuulivoimalat sijaitsevat 300-500 metrin päässä luontotyypeistä.

Luontotyyppiin puustoiset suot ei myöskään arvioida aiheutuvan vaikutuksia mahdollisista valumavesistä tai vesitalouden muutoksista, sillä hankkeeseen liittyviä töitä ei tehdä Natura-luontotyytin valuma-alueella.

Hankkeen vaikutukset luontodirektiivin liitteen II ja IV lajiin Natura-arvioinnin mukaan

Vuonna 2023 tehdyssä Ooperin hankealueen luontoselvityksessä liito-oravan papanoita löytyi yhden puun tyveltä Pelman metsän Natura-alueelta. Alueelta on vanhoja liito-oravahavaintoja vuosilta 2009 ja 2014, samoin läheiseltä Nättypiin Natura-alueelta. Pelman metsän alueen lisäksi liito-oravalle on tärkeää kulkureitit muille reviereille, joita on tunnistettu sijaitsevan Nättypiin ohella hankealueella sijaitsevalla Eskoonlaakson alueella.

Hankevaihtoehdossa VE1 rakennetaan Pelman metsän ja Nättypiin väliselle alueelle tie, joka kulkee voimalapaikalta 4 voimalapaikalle 5. Jos vaihtoehdo toteutetaan, puustoisen alueen määrä vähenee enintään tien ja kaapeloinnin vaatiman kaistaleen verran. Pelman metsän ja Nättypiin välille jää kuitenkin silti runsaasti puustoista aluetta, johon tuulivoimapuiston rakentaminen ei vaikuta. Hankkeen toteuttamisella ei myöskään ole merkittävää heikentävää vaikutusta yhteydelle Pelman metsästä Eskoonlaakson alueelle.

Lähimmät suunnitellut voimalat sijaitsevat molemmissa hankevaihtoehdoissa muutamien satojen metrien etäisyydellä Pelman metsän Natura-alueesta, jossa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan on tunnistettu sijaitsevan. Tuulivoimapuiston ulkoinen tai sisäinen sähkönsiirto, voimalat nostoalueineen eikä uusi tai parannettava tiestö vaikuta liito-oravalle soveltuviin puustoihin kulkuyhteyksiin Natura-alueen ja ympäröivien alueiden välillä. Tuulipuiston tai sen voimajohtovaihtoehtojen toteuttaminen ei millään esitetyllä vaihtoehdolla heikennä tai hävitä lajin tunnistettuja lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Tuulivoimahanke sekä siihen liittyvät suunnitellut sähkönsiirtovaihtoehdot eivät aiheuta heikentäviä vaikutuksia liito-oravalle.

Hankkeen vaikutukset Natura-alueen eheyteen Natura-arvioinnin mukaan

Hankkeen vaatimia rakenteita ei sijoiteta Natura-alueelle tai sen välittömään läheisyyteen, joten suoria vaikutuksia alueeseen ja sen eheyteen ei arvioida syntyvän. Hankkeen ei myöskään arvioida vaikuttavan merkittävästi Pelman metsän ja Nättypiin Natura-alueiden välisiin yhteyksiin.

Yhteisvaikutukset Natura-arvioinnin mukaan

Muut alueen tuulivoimahankkeet eivät heikennä yhteyksiä Pelman metsän, Nättypiin ja Kivistönmäen välillä.

Vaikutusten lieventäminen Natura-arvioinnin mukaan

Natura-arvioinnissa on otettu huomioon seuraavat hankkeen vaikutuksia lieventävät toimenpiteet: työkoneiden öljyvahinkoja tulee ehkäistä ja mahdollisten onnettomuuksien haittoja lieventää, arviointi perustuu myös oletukseen, että voimaloiden ja tiestön rakennustyöt sijoittuvat korkeintaan 250 metrin etäisyydelle Natura-alueesta, jotta vältytään meluhäiriöltä tai muilta mahdollisilta liito-oravalle aiheutuvilta suorilta ja välillisiltä haitoilta, rakennustöissä tulee huomioida mahdolliset haitalliset vieraskasvilajit, huolehtia niiden poistosta ja estää niiden leviäminen esimerkiksi maansiirron yhteydessä.

Yhteenveto

Hankkeella ei arvioida olevan merkittävästi heikentävää vaikutusta Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin. Ei merkittävä heikennys edellyttää sitä, että hankkeen toteutuksessa huomioidaan arvioinnissa esitetyt lieventävät toimenpiteet.

Hankkeen eri vaihtoehtoilla ja siihen liittyvillä suunnitelluilla sähkönsiirtovaihtoehtoilla ei arvioida olevan merkittävää heikentävää vaikutusta liito-oravalle. Tiestö ja maakaapelein toteutettava sähkönsiirto vaatii puuston poistoa ainoastaan noin 9–14 metrin leveydeltä, mikä ei heikennä liito-oravan liitämismahdollisuuksia Natura-alueen ja sen ympäristön välillä. Tiestö, maakaapeli ja kaivuutyöt sijoittuvat Natura-alueen ulkopuolelle. Rakentamista Pelman metsän ja Nättypiin Natura-alueiden välille on esitetty ainoastaan vaihtoehdossa 1, ja tämänkin toteutuessa jää kahden Natura-alueen välille yhä hankkeesta riippumatonta puustoista yhteyttä, jota liito-orava voi hyödyntää. Hankkeella ei myöskään arvioida olevan heikentävää vaikutusta Natura-alueen eheyteen.

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO**Arvioinnin asianmukaisuus**

Natura-arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 -alueeseen kohdistuvien vaikutusten arviointiin. Arviointi on luontodirektiivin artiklan 3 kohdan ja luonnonsuojelulain 35.1. §:n mukaan tehtävä asianmukaisella tavalla.

Arvioinnin kohdentaminen, käytetyt menetelmät ja lähtöaineistojen riittävyys

Arviointi on kohdennettu asianmukaisesti. Liito-oravaselvitys on tehty vuonna 2023. Koska liito-oravan esiintymisessä on suurta vuosittaista vaihtelua, Metsähallitus

katsoo, että luotettavan selvityksen tekeminen olisi vaatinut potentiaalisten elinympäristöjen tarkistamista kahtena vuonna tai luontokartoituskoiran käyttöä. Muutoin Metsähallitus pitää liito-oravaselvitykseen käytettyä aineistoa riittävänä ja tarkastelua asianmukaisena. Muidenkin arvioinnin lähtöaineistojen voidaan katsoa olevan riittävät.

Hankekuvaus ja vaikutustyytit

Natura-arviointi perustuu hankkeen kuvaukseen. Sen tulee olla konkreettinen ja yksilöity, jotta sen perusteella voidaan määritellä vaikutusalue ja -mekanismi. Hankekuvauksesta saa riittävän käsityksen alueelle suunnitelluista toimenpiteistä. Metsähallitus pitää hankekuvausta riittävänä.

Vaikutustyyteistä on tunnistettu rakennustöiden aikainen häiriö eläimistölle. Tuulivoimala-alueen sisälle rakennetaan myös useita kilometrejä uusia huoltoteitä, jotka mahdollistavat jatkossa huomattavasti entistä helpomman pääsyn alueelle. Vaikutusmekanismina ei ole tunnistettu eikä arvioitu sen myötä mahdollisesti lisääntyvän häirinnän vaikutusta. Helpompi pääsy voi myös mahdollistaa aiempaa intensiivisemmät metsänkäsittelyt, kun ei tarvitse tehdä sitä varten erikseen teitä.

Vaikutukset suojelun perusteena oleviin luontotyyteihin

Metsähallitus yhtyy Natura-arvioinnin johtopäätökseen, ettei Ooperin tuulivoimahankkeella ole merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Pelman metsän Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyteihin.

Vaikutukset suojelun perusteena olevaan lajiin

Natura-arvioinnin johtopäätös on, että tuulipuiston tai voimajohtovaihtoehtojen toteuttaminen ei millään esitetyllä vaihtoehdolla heikennä tai hävitä liito-oravan tunnistettuja lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Tuulivoimahanke sekä siihen liittyvät suunnitellut sähkönsiirtovaihtoehdot eivät aiheuta merkittävää heikennystä suojeluperusteena olevalle liito-oravalle. Metsähallitus yhtyy johtopäätökseen, ettei hanke suoraan heikennä merkittävästi Pelman metsän Natura-alueella sijaitsevaa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaa.

Pelman metsän ja muut ympäristön Natura-alueet ovat kuitenkin pienialaisia, eivätkä riitä yksinään takaamaan alueiden suojeluperusteena olevan liito-oravan suotuisan suojelutason säilymistä. Olennaista on lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilymisen lisäksi säilyttää toimivat liikkumisyhteydet lajille sopivien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ja ruokailualueiden välillä. Liito-orava tarvitsee kulkuyhteyksiä myös sopivien elinympäristöjen välille, jotta urokset pääsevät liikkumaan naaraiden elinpiireille ja nuoret liito-oravat voivat löytää itselleen oman elinpiirin. Puuston on oltava vähintään kymmenmetristä, jotta se sopii liito-oravan kulkuyhteydeksi. Kapeat,

tuulituhoilta alttiit puurivit ovat kulkuyhteyksinä huonoja. Jos liito-orava joutuu käyttämään harvoja ja avoimia metsiä kulkuyhteytenä, riski joutua saaliiksi kasvaa.

Vaihtoehtoon VE1 suunnitellut voimat ovat lähimmillään 300 metrin päässä Pelman metsästä, ja Metsähallitus yhtyy johtopäätökseen, että liito-oravalle jää nykytilanteessa riittävästi kulkuyhteydeksi sopivaa aluetta siirtymiseen lähialueen muihin lajille sopiviin elinympäristöihin. Hanketoiminnan kestäessä useita vuosikymmeniä, muuttuu Natura-alueen ulkopuolisten metsien käyttökelpoisuus liito-oravalle ajassa. Hanketoimijan tulisi varmistaa, miten hankkeessa turvataan kulkuyhteyksien säilyminen hanketoiminnan keston ajan.

Metsähallitus huomauttaa, että Ooperin tuulivoimahankkeen YVA-selostuksen mukaan on myös mahdollista, että tuulivoimahankkeen sähkönsiirto tullaan toteuttamaan kokonaan eri reittejä kuin mitä YVA-menettelyssä ja siten myös Natura-arvioinnissa on tarkasteltu. Jos sähkönsiirto tullaan toteuttamaan arvioinnin hankekuvauksesta poiketen, tulee sähkönsiirron vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin arvioida uudelleen.

Yhteisvaikutukset

Natura-arvioinnissa todetaan, että Ooperin lähialueella on käynnissä tai suunnitteilla useita tuulivoimahankkeita, ja ettei niillä ole yhteisvaikutuksia Ooperin hankkeen kanssa. Niiden sijainnista, voimalamäärästä tai sähkönsiirron suunnitelmista ei kerrota arvioinnissa lainkaan. Ympäristön voimakkaasti käsiteltyjä metsiä pirstovat jo nyt peltoalueet, tiet ja sähkönsiirtoreitit. Vireillä olevat tuulivoimahankkeet yhdessä Ooperin hankkeen kanssa pirstovat liito-oravan elinympäristöä entisestään.

Metsähallitus huomauttaa, että myös yhteisvaikutusten arvioinnin päättelyketjun tulisi olla läpinäkyvä ja perusteltu, mutta Natura-arvioinnissa ei esitetä lainkaan, miten on päädytty johtopäätökseen, etteivät hankkeiden ja suunnitelmien yhteisvaikutukset merkittävästi heikennä Natura-alueen suojeluperusteena olevaa liito-oravaa. Yhteisvaikutusten osalta Natura-arviointia ei voida pitää asianmukaisena liito-oravaa koskien.

Lieventävät toimet

Metsähallitus huomauttaa Natura-arvioinnin epä johdonmukaisuudesta koskien kappaleessa 7. Vaikutusten lieventäminen esitettyjä lieventäviä toimenpiteitä. Lieventävillä toimenpiteillä tarkoitetaan niitä toimenpiteitä, joita hankkeesta vastaava voi ehdottaa, jos Natura-arvioinnissa ei voida poissulkea mahdollisuutta, että hanke tai suunnitelma yksin tai yhdessä muun olemassa olevan tai suunnitellun Natura-alueeseen vaikuttavan toiminnan kanssa merkittävästi heikentää Natura-alueen

suojelun perusteena olevia luonnonarvoja¹. Lieventävillä toimenpiteillä ei tarkoiteta säädösten mukaista toimintaa, kuten öljyvahinkojen ehkäisemistä.

Johtopäätökset

Metsähallitus Natura-alueen hallinnasta vastaavana viranomaisena yhtyy arvioinnin johtopäätökseen, ettei hankkeella ole merkittävästi heikentävää vaikutusta Pelman metsän Natura-alueen suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin. Arviointia ei voi kuitenkaan pitää asianmukaisena yhteisvaikutusten arvioinnin osalta liito-oravaa koskien.

Jos hankkeen sähkönsiirto tullaan toteuttamaan arvioinnin hankekuvauksesta poiketen, tulee sähkönsiirron vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin arvioida uudelleen.

Lausunnon on valmistellut maankäytön erityisasiantuntija Pirjo Rautiainen.

Mikael Nordström
Asiointijohtaja
Metsähallitus, Luontopalvelut

¹ Mäkelä & Salo 2023. Luontovaikutukset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023 2. korjattu painos. s. 265.